

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
DYDDIAD	12fed Rhagfyr, 2024.
TEITL	Cludiant Addysg
RHESWM DROS GRAFFU	Archwiliad strategol i or-wariant/tan-gyllido yn y maes cludiant addysg.
AWDUR	Mr. Robert John Jones, Rheolwr Cludiant Addysg.

1. Pam fod angen ei graffu?

1.1 Cyflwynir yr adroddiad yma ar gais y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi yn sgil y ffaith fod cludiant Addysg yn hawlio un o gyllidebau mwyaf yr Adran Addysg ac yn sgil hynny bod yr angen i resymoli'r gwariant yn y maes hwn angen sylw. Mae'n faes sydd yn gorwario'n hanesyddol, ac yn sgil hynny'n destun Adolygiad Strategol er mwyn canfod a deall y rhesymau dros y gorwariant, yr hyn sydd wedi ei gyflawni hyd yma mewn ymateb i'r sefyllfa, ynghyd ag opsiynau newydd sydd o dan ystyriaeth er mwyn lliniaru'r sefyllfa i'r dyfodol.

2. Beth yn union sydd angen ei graffu?

2.1 Pwrpas yr adroddiad yma yw i egluro'r cefndir a'r rhesymeg dros y gorwariant hanesyddol, adrodd ar gynnydd a'r camau gweithredu sydd wedi eu cymryd mewn ymateb i'r sefyllfa, yn ogystal â chyflwyno opsiynau sydd o dan ystyriaeth o ran trefniadau cludiant addysg i'r dyfodol er mwyn ceisio rhesymoli a lleihau'r costau ble'n ymarferol bosib.

3. Y Cefndir

3.1 Mae'r Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 (y Mesur) yn nodi'r fframwaith cyfreithiol sy'n benodol berthnasol i ddarpariaethau teithio a thrafnidiaeth ar gyfer dysgwyr sy'n teithio o'r cartref i'r ysgol yng Nghymru; gyda 'Darpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol' (Y Canllawiau) a gyhoeddwyd yn 2014.

3.2 Mae'r Mesur yn nodi bod yn rhaid i awdurdodau lleol:

- Asesu anghenion teithio dysgwyr yn ardal eu hawdurdod;
- Darparu cludiant am ddim o'r cartref i'r ysgol i ddysgwyr o oedran ysgol gorfodol sy'n mynychu ysgol gynradd sy'n byw dwy filltir ymhellach o'r ysgol addas agosaf;
- Darparu cludiant o'r cartref i'r ysgol am ddim i ddysgwyr o oedran ysgol gorfodol sy'n mynychu ysgol uwchradd sy'n byw tair milltir ymhellach o'r ysgol addas agosaf.
- Asesu a diwallu anghenion plant 'sy'n derbyn gofal' yn ardal eu hawdurdod;

- Hyrwyddo mynediad i addysg Gymraeg ac ysgolion ffydd;
- Hyrwyddo dulliau teithio cynaliadwy.

3.3 Er mwyn diwallu gofynion y Mesur, drwy Gytundeb Lefel Gwasanaeth, mae'r Uned Gludiant Integredig yn Yr Adran Amgylchedd yn gyfrifol am gynllunio a chaffael darpariaeth cludiant i ddysgwyr ar ran yr Adran Addysg. Yr Adran Addysg sydd yn gyfrifol am gyllido'r ddarpariaeth cludiant, gyda'r Uned Gludiant Integredig yn gyfrifol am weinyddu'r ddarpariaeth yn sirol. Mae gan yr Uned Gludiant gyfrifoldeb i sicrhau darpariaeth cludiant yn unol â pholisïau, gofynion cyfreithiol a rheoleiddiol perthnasol, yn ogystal â sicrhau gwasanaeth safonol, cyson a chost effeithiol. Pwrpas yr Uned Gludiant Integredig yw sicrhau trefniadau cludiant integredig ar draws gwasanaethau'r Cyngor er sicrhau trefniadau cludiant effeithiol ac effeithlon. Mae'r Uned Gludiant Integredig yn trefnu a chaffael cludiant i ddysgwyr ar gyfer y canlynol:

- Ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig
- Unedau ABC
- Canolfannau Trochi Iaithe cynradd ac uwchradd
- Llechen Lân
- Cludiant ôl-16 i ysgolion a cholegau
- Cludiant all-sirol

3.4 Darperir y cludiant yma drwy ystod o gerbydau yn fysiau ysgol penodol, bysiau mini, a thacsis a ddarperir gan weithredwyr trafndiaeth trydydd parti. Yn ogystal, darperir 'tocyn teithio' i nifer o ddysgwyr a myfyrwyr ar gyfer defnydd o drafndiaeth gyhoeddus lle mae hynny yn gweddu i'w hamgylchiadau. Darperir cymhorthydd teithio hefyd lle bo'r angen yn seiliedig ar asesiad o anghenion dysgwyr.

3.5 Mae ystod o ffactorau dros y blynyddoedd yn golygu bod darparu cludiant addysg yn mynd yn gynyddol gostus i'w gyflawni, megis:

- Ail-dendro darpariaeth bysiau bob 5 mlynedd yn arwain at gynydd sylweddol mewn costau yn sgil chwyddiant, yn ogystal â chostau uwch i'r darparwr wrth orfod cwrdd â gofynion diogelu ychwanegol ar fysiau dros y blynyddoedd a gaiff ei adlewyrchu ym mhrisiau'r broses dendro;
- Cynydd yn y costau i ddarparu tacsis dros y cyfnod, gyda phrosesau tendro cyson ar eu cyfer yn golygu bod costau'r cytundebau'n cynyddu'n rheolaidd gan adlewyrchu pris y farchnad yn gyson;
- Cynydd yn y costau i ddarparu cludiant i ddysgwyr sy'n mynychu ein hysgolion arbennig dros y cyfnod wedi cynyddu o £739,000 yn 2017/18 i £1.5m yn 2018/19. Nid yw hyn yn cynnwys dysgwyr sydd ag anghenion dysgu ychwanegol sy'n mynychu ysgolion prif lif.
- Diffyg darpariaeth mewn rhai ardaloedd o'r sir yn arwain at gostau uwch i ddarparu cludiant o ardaloedd eraill i gyfarch y gofyn;
- galw dysgwyr am gludiant am amrywiol resymau'n cynyddu'n flynyddol

3.6 Mae trafodaethau cenedlaethol diweddar yn awgrymu fod awdurdodau ar draws Cymru'n wynebu'r un heriau parthed cynnydd mewn costau cludiant addysg, ac mae'r darlun yn debyg iawn ar draws siroedd gwledig Cymru sydd â heriau daearyddol tebyg i Wynedd.

3.7 Dengys y tabl isod y gyllideb ar gyfer cludiant addysg Gwynedd ers 2016/17, ynghyd â'r gwir wariant i gyfarch gofynion cludiant addysg dros yr un cyfnod:

	Taccis a threnau			Bysus			Cyfanswm		
	Cyllideb	Gwir	Gor/(tan) wariant	Cyllideb	Gwir	Gor/(tan) wariant	Cyllideb	Gwir	Gor/(tan) wariant
2016/17	2,064,210	2,038,424	-25,786	2,554,540	2,582,690	28,150	4,618,750	4,621,113	2,363
2017/18	2,021,500	2,223,188	201,688	2,558,770	2,545,402	-13,368	4,580,270	4,768,590	188,320
2018/19	2,335,140	2,471,034	135,894	2,609,570	2,805,616	196,046	4,944,710	5,276,650	331,940
2019/20	2,342,610	2,516,348	173,738	2,821,950	2,884,973	63,023	5,164,560	5,401,321	236,761
2020/21	2,323,850	1,969,468	-354,382	2,931,910	2,560,678	-371,232	5,255,760	4,530,145	-725,615
2021/22	2,615,480	2,790,864	175,384	3,149,730	3,092,720	-57,010	5,765,210	5,883,585	118,375
2022/23	2,841,050	3,147,025	305,975	3,279,460	3,521,664	242,204	6,120,510	6,668,690	548,180
2023/24	2,743,340	3,427,763	684,423	3,646,240	4,457,345	811,105	6,389,580	7,885,109	1,495,529
2024/25 - amcan	3,907,460	3,752,712	-163,579	4,182,150	4,758,976	576,826	8,089,610	8,511,688	413,247
2025/26 - amcan	3,461,260	3,718,067	256,807	4,246,210	4,801,060	554,850	7,707,470	8,519,127	811,657

3.8 Mae'r gyllideb cludiant addysg a welir yn y tabl uchod wedi cynyddu £3.1m ers 2016/17 yn sgil chwyddiant a cheisiadau bidiau parhaol i'r Cyngor gan yr Adran Addysg er mwyn cyfarch y cynnydd mewn costau i ddarparu cludiant dros y cyfnod. Er hynny, mae'r costau wedi cynyddu £3.9m, ac yn parhau i adael amcan o ddiffyg o £812,000 ar gyfer 2025/26.

3.9 O ganolbwyntio ar y cyfnod diweddar, yn 2023/24 bu i'r maes cludiant addysg orwario £1.5m, ar gyllideb o £6.4m. Y prif reswm am hyn oedd gweithredu proses o ail-dendro bysiau ysgolion yn ystod y flwyddyn, effaith yr economi yn gyffredinol, ynghyd â chostau uwch yn gysylltiedig â gofynion hygyrchedd ar ddarparwyr bysiau. Ymhellach mae pwysau cynyddol ar ofyn taccis yn bennaf yn gysylltiedig â'r maes Anghenion Dysgu Ychwanegol.

3.10 Mewn ymateb i'r gorwariant, darparwyd cyllideb ychwanegol parhaol i'r Adran Addysg gan y Cyngor o £895k, a chyllideb un-tro o £895k ar gyfer 2024/25 yn unig. Golyga hyn nad oes gorwariant eleni, gan roi cyfle i'r Adran Addysg adnabod cyfleoedd ar gyfer ceisio rhesymoli'r costau ynghlwm â darparu cludiant addysg. Ar yr un pryd, rhaid cydnabod fod gweithredu addasiadau i gontractau cludiant a newid y modd yr ydym yn darparu cludiant addysg yn fater a gymer peth amser i'w weithredu a gweld ei effaith yn llawn.

3.11 Yn seiliedig ar ddata contractau cyfredol, rhagwelir y bydd y gost o ddarparu cludiant addysg ar gyfer y flwyddyn ariannol 2025/26 yn £8.5m. Gellir rhannu'r gost i 2 brif categori, sef gwariant ar gontractau bysus o £4.8m a gwariant ar gontractau taccis o £3.7m. Ar sail y costau hyn, rhagwelir gorwariant o £812k ar gludiant addysg yn 2025/26. Mae'r gorwariant yn cynnwys costau ychwanegol sydd y tu allan i reolaeth yr Adran, ond gall y cynlluniau a weithredir i arbed arian (manylir arnynt yn Adran 4 o'r adroddiad) leihau rhywfaint ar swm y gorwariant a ragwelir uchod. Er hyn, bwriedir cyflwyno bid un-tro i'r Cyngor ar gyfer 2025/26, ochr yn ochr â'r bwriad i barhau i adnabod cyfleon arbed arian.

3.12 Yn sgil yr uchod, mae'r Adran Addysg wedi penodi Rheolwr Cludiant Addysg ers mis Ebrill 2024 er sicrhau adnodd penodol i allu ymateb i'r sefyllfa, ac yn yr un cyfnod mae'r maes cludiant addysg yn destun Adolygiad Strategol ac mae rhaglen waith wedi ei llunio i

ganolbwyntio ar greu datrysiadau ymarferol i'r heriau a wynebir yn y maes cludiant addysg.

4. Rhaglen Waith ac Arbedion

4.1 Rhaglen Waith

4.1.1 Isod, cyflwynir rhaglen waith amlinellol sydd wedi ei llunio mwyn ymateb i sefyllfa gorwariant cludiant addysg ac mewn ymgais i geisio rhesymoli'r costau i'r dyfodol. Mae'r rhaglen waith amlinellol yma'n nodi'r hyn sydd wedi ei gyflawni dros y 6 mis diwethaf, gan gydnabod ei bod yn ddyddiau cynnar gan mai dyma'r union gyfnod y mae'r rhaglen hon a'r Rheolwr Cludiant Addysg wedi bod mewn lle:

Rhaglen Waith Cludiant Addysg	Cynnydd Hyd Yma
Diweddarau'r Polisi Cludiant Addysg ac Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb	Mae drafft cychwynnol o'r Polisi Cludiant Addysg wedi ei lunio. Unwaith bydd y Polisi drafft wedi ei gwblhau, mae bwriad ymgynghori arno. Bydd y polisi hwn yn cyfarch y gofynion statudol yn yr un modd â'r polisi presennol. Ochr yn ochr a hynny, mae Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei lunio.
Adolygu cytundebau cludiant addysg presennol er mwyn canfod arbedion effeithlonrwydd	Mae hwn yn waith parhaus, a cheir enghreifftiau isod o'r hyn sydd eisoes wedi ei gyflawni (gweler 4.2)
Adnabod cynllun peilot cludiant addysg y byddai modd ei weithredu ar y cyd â Chanolfan Iaith	Cynllun peilot cychwynnol wedi ei weithredu'n rhannol y tymor hwn (gweler (4.2))
Adnabod cynllun peilot cludiant addysg y byddai modd ei weithredu ar y cyd ag ysgol arbennig	Trafodaethau cychwynnol wedi eu cynnal gydag Ysgol Hafod Lon a chyfleoedd posib wedi eu hadnabod, ond gwaith pellach i'w gyflawni gan anelu i gychwyn peilot yn Nhymor y Gwanwyn 2025. (gweler 4.2)
Ail-edrych ar drefniadau cludiant dysgwyr ADY	Y broses o ail-edrych ar yr amserlen ar gyfer adnabod anghenion cludiant dysgwyr ADY wedi cychwyn er sicrhau'r amodau gorau ar gyfer tendro'r ddarpariaeth er sicrhau gwerth am arian.
Ystyried fforddiadwyedd Cludiant Addysg Ôl-16 yn sgil diddymu'r Tocyn Teithio Ôl-16	Trafodaethau cychwynnol wedi eu cynnal gyda Grŵp Llandrillo Menai.
Cerbydau Trydan Adnewyddadwy	Cais grant wedi ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru gan y Cyngor ar gyfer cymorth ariannol i brynu 2 fws mini trydan, fyddai'n cynnig cyfleoedd posib i allu darparu cludiant addysg mewn ffordd amgen.

4.2 Arbedion

4.2.1 Adolygu Cytundebau Cludiant Addysg

4.2.2 Arbedion Dalgylch Ysgol Dyffryn Ogwen

Adolygwyd holl gytundebau cludiant addysg ar gyfer dalgylch Dyffryn Ogwen ac adnabuwyd o'r data mynediad ysgolion bod y niferoedd dysgwyr a oedd yn deilwng am gludiant wedi gostwng ar gyfer Medi 2024, fel y dengys y tabl isod:

Rhif	Llwybr	Nifer (Medi 23)	Nifer (Medi 24)	Capasiti Bws Presennol
450	Mynydd Llandygai	26	13	45
466	Talybont/Llanllechid	7	6	16
449	Rhiwlas/Tregarth	52	54	56

Yn sgil y niferoedd uchod, adnabuwyd cyfleoedd i wneud arbedion posib ar ddarpariaeth cludiant addysg yn yr ardal. Roedd modd cyflawni arbediad drwy ail-dendro cytundeb 466 fel cytundeb tacsï 8 sedd, ynghyd â chyfuno cytundeb a oedd eisoes yn gweithredu o ardal Llanllechid i Ysgol Dyffryn Ogwen. Trwy ddiweddu cytundeb 466 a lleihau capasiti 450 drwy ail-dendro, gwnaethpwyd arbediad blwyddyn o **£27k** ar gytundebau bysiau Ysgol Dyffryn Ogwen ar gyfer y cyfnod o Medi 2024 ymlaen, fel y dengys y tabl isod:

Rhif	Llwybr	Cost Blynnyddol Medi 2023	Cost Blynnyddol Medi 2024
450	Mynydd Llandygai	£34,964.00	£30,360.00
466	Talybont/Llanllechid	£22,440.00	£00,000.00
YDO56	Llanllechid – Ysgol Dyffryn Ogwen	£3,040.00	£ 3,040.00
	Cyfanswm Blynnyddol	£60,444.00	£33,400.00

4.2.3 Arbedion Dalgylch Dyffryn Nantlle

Adolygwyd holl gytundebau cludiant addysg dalgylch Ysgol Dyffryn Nantlle ac adnabuwyd o'r data mynediad ysgolion bod niferoedd dysgwyr a oedd yn deilwng am gludiant yn gostwng ar gyfer Medi 2024 ar y llwybr bws ysgol 300 ardal Nebo a Llanllyfni. O Fedi 2024, diddymwyd cytundeb bws ysgol 300 a chyfunwyd y ddau gytundeb gyda gwasanaeth 14. Gwnaethpwyd arbediad blynnyddol o £29,600 o Fedi 2024 ymlaen.

Rhif	Llwybr	Cost Blynnyddol Medi 2023	Cost Blynnyddol Medi 2024
300	Nebo/Llanllyfni i YDN	£29,600.00	£00,000.00
14	Capel Uchaf i YDN	£6,040.00	£6,040.00
	Cyfanswm Blynnyddol	£35,640.00	£6,040.00

Gweler yr amserlen gyfredol newydd isod:

Tudweiliog - Trefor - Pwllheli							14
Llun i Sadwrn			Monday to Saturday				
Côd/Code:	SH	NS	Sch	Sch	MWF	NS	
Tudweiliog	...	0715	1748	
Ederm	...	0722	1753	
Morfa Nefyn	...	0725	1756	
Nefyn	...	0728	1800	
Pistyll	...	0733	1805	
LLITHFAEN	...	0738	1810	
Llanaelhaearn	...	0743	1815	
TREFOR	...	0748	0755	1820	
Clynnog Fawr	0800	...	1110R	...	
Capel Uchaf	0805	...	1115R	...	
Tai'n Lon	0810	...	1120R	...	
Pant Glas	0823	
Nazareth	0825	
Nebo	0830	
Llanllyfni	0835	
Penygroes	0837	
Ysgol Dyffryn Nantlle	0840	
Clynnog Fawr	1125R	...	
TREFOR	1135	...	
Llanaelhaearn	1139	...	
Pencaenewydd	0816	0855	1144	...	
Llangybi	0821	0858	1148	...	
Llanarmon	0824	0902	1152	...	
Chwilog	0827	0906	1155	...	
Y Ffôr	0831		1203	...	
Rhos-fawr	0834		1205	...	
Pwllheli, Ysbyty Bryn Beryl			1207	...	
PWLLHELI , Gorsaf Bws/Bus Station (C)	0840	0920	1213	...	

4.2.4 Cyfuno cludiant cyhoeddus a chludiant addysg

Fel rhan o'r broses o adolygu niferoedd, adnabuwyd llwybr cludiant addysg arall yn nalgylch Dyffryn Nantlle, ble roedd niferoedd y dysgwyr a oedd yn deilwng am gludiant addysg wedi gostwng yn sylweddol. Roedd gwasanaeth bws cyhoeddus eisoes yn teithio ar lwybr tebyg, a chpasiti ar gael yn y cerbyd fyddai'n cwrdd â'r gofyn yng nghyd-destun cludiant addysg. Penderfynwyd diddymu'r cytundeb bws ysgol gan arbed y gost yma. Addaswyd llwybr teithio cludiant cyhoeddus er mwyn cludo'r dysgwyr o Medi 2024 ymlaen, gan wneud arbediad blynyddol o £30,000.00.

4.2.5 **Prosiectau Peilot**

4.2.6 Prosiect Peilot Dalgylch Bangor Ogwen

Er mwyn canfod rhagor o arbedion yn y maes cludiant addysg, edrychwyd ar gyfleoedd i wneud defnydd o gerbydau fflyd y Cyngor. Yn sicr gellid gwneud arbedion sylweddol wrth gyfuno cludiant sydd eisoes yn gweithredu, boed o fewn Addysg neu adrannau eraill. Wrth fapio'r ddarpariaeth bresennol yn nalgylchoedd Bangor a Dyffryn Ogwen, adnabuwyd cerbyd addas yng Nghanolfan Dydd Plas Hedd ym Maesgeirchen, Bangor. Lleolir y bws mini yn y ganolfan yma ai phwrpas yw i gasglu a chludo oedolion i'r Ganolfan Ddydd yn y bore a'u danfon adref yn y prynhawn, gyda'r gyrrwr yn gyflogedig gan yr awdurdod o dan ofal yr Adran Oedolion.

- 4.2.7 Edrychwyd ar y posibilïadau o ddefnyddio'r cerbyd yma i ddarparu cludiant addysg yn yr un ardal. Yn dilyn ymarferiad mapio manwl, adnabuwyd llwybr cludiant addas ar gyfer cludo dysgwyr i'r Uned Trochi Iaith ar safle Ysgol Tryfan, Bangor. Defnyddir cerbyd a gyrrwr y Ganolfan Ddydd i'r perwyl hwn, gan gasglu dysgwyr o'u cartrefi yn ardal Bethesda a Bangor yn y lle cyntaf a'u cludo i'r Uned Iaith. Yn dilyn hynny, cesglir yr oedolion o'u cartrefi a cludo hwythau i'r Ganolfan Ddydd. Gwneir yr un peth yn y prynhawn, gan gyfuno amserlenni er mwyn cael y gwerth gorau am arian.
- 4.2.8 Bu i'r peilot hwn arddangos y potensial amlwg sydd yna i dreialu prosiectau tebyg, gan wneud defnydd cyson ac ehangach o gerbydau fflyd y Cyngor. Gwnaethpwyd arbedion trwy weithredu'r cludiant yn uniongyrchol ein hunain fel Cyngor, gydag adrannau'n cydweithio ar yr amserlen er mwyn sicrhau'r defnydd mwyaf effeithlon o gerbyd y Cyngor, gan sicrhau gwasanaeth cludiant priodol i ddefnyddwyr ar yr un pryd.
- 4.2.9 Prosiect Peilot Ysgolion
Yn sgil y ffaith bod cludo dysgwyr i Ysgol Pendalar ac Ysgol Hafod Lon yn costio dros £1.5m y flwyddyn i'r Adran Addysg erbyn hyn gyda'r costau'n parhau i gynyddu, mae'n rhaid edrych a oes ffyrdd amgen o ddarparu cludiant i'n hysgolion arbennig. O ganlyniad, rydym yn gobeithio cydweithio ar brosiect cludiant newydd rhwng yr Adran Addysg, yr Uned Gludiant Integredig, swyddogion fflyd a swyddogion ynni, gyda'r bwriad y bydd gennym brosiect peilot gydag Ysgol Hafod Lon yn weithredol yn ystod Tymor y Gwanwyn 2025.
- 4.2.10 Rydym yn edrych yn benodol ar brosiect peilot fyddai'n golygu'r angen i fuddsoddi mewn cerbydau trydan fel man cychwyn, (ac mae grant cenedlaethol ar gael i leihau elfen o'r gost o gaffael cerbydau trydan). O fod yn llwyddiannus, byddai modd defnyddio'r cerbydau hyn i gludo dysgwyr i ac o Ysgol Hafod Lon yn ddyddiol, ynghyd â bod ar gael i ddarparu gwasanaethau cludo eraill yn yr ardal yn ystod y dydd.
- 4.2.11 Effaith newidiadau Tocyn Teithio Ôl-16
Mae cynnydd yn niferoedd y dysgwyr sydd yn mynychu'r colegau ôl-16, ac o ganlyniad mae'r galw am gludiant yn cynyddu sydd yn arwain at gostau ychwanegol i'r Adran Addysg. At hyn, mae'r buddsoddiad cyfalaf gan Grŵp Llandrillo Menai ar eu safleoedd wedi cynyddu capasiti y safleoedd hynny, ac yn sgil y buddsoddiad, bu newidiadau i safleoedd y coleg dros gyfnod gan arwain at yr angen i gludo nifer o ddysgwyr ar fysiau coleg penodol, gyda llai yn cael eu cludo ar drafndiaeth cyhoeddus.

5. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

- 5.1 Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ceisio gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd llesiant ar gyrff cyhoeddus ac wedi ei anelu at gyflawni 7 o nodau llesiant drwy ddilyn y 5 ffordd o weithio.
- 5.2 Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd lles ar y Cyngor i gynnal gwaith datblygu cynaliadwy drwy weithredu mewn cydweithrediad â'r 'egwyddor datblygu cynaliadwy'. Mae hyn yn golygu bod angen ystyried yr effaith ar bobl yn y dyfodol wrth wneud penderfyniadau.

- 5.3 O ran **cydweithio** a **chynnwys** eraill, rydym yn cydweithio yn draws-adrannol a gydag ysgolion i ganfod datrysiadau creadigol i resymoli'r costau ynghlwm â darparu cludiant addysg. Byddwn hefyd yn ymgynghori ar y Polisi Cludiant drafft yn Nhyrnor y Gwanwyn 2025.
- 5.4 O ran y tymor **hir** ac edrych i'r dyfodol, rydym eisoes yn ymwybodol o'r newidiadau mewn demograffeg sy'n wynebu'r Sir ac yn addasu a chynllunio darpariaeth cludiant addysg mewn ymateb i hynny er mwyn rhesymoli'r costau, gan sicrhau fforddiadwyedd y ddarpariaeth cludiant i'r dyfodol. Rydym hefyd yn y broses o ddiweddarau'r Polisi Cludiant Addysg fydd yn parhau i gyfarch gofynion statudol y Mesur, ond rydym hefyd yn gobeithio y bydd y Polisi diwygiedig yn cynnig rhagor o eglurder i ddefnyddwyr ar gyfer y blynyddoedd nesaf.
- 5.5 Er mwyn **atal** problemau rhag codi neu waethygu yn y dyfodol, byddwn yn parhau i gydweithio'n draws-adrannol a gydag ysgolion er mwyn sicrhau darpariaeth cludiant addysg fforddiadwy, gan adolygu a gwerthuso ein darpariaethau'n barhaus er mwyn atal problemau rhag codi neu waethygu yn y dyfodol.

6. **Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg a'r Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol**

- 6.1 Ochr yn ochr â diweddarau'r Polisi Cludiant Addysg rydym hefyd yn llunio Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, a bwriedir ymgynghori ar y Polisi Cludiant Addysg gan wahodd sylwadau ar yr Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ar yr un pryd. Byddwn yn rhoi ystyriaeth i'r holl sylwadau a dderbynnir fel rhan o'r ymgynghoriad, ac yn addasu'r Polisi Cludiant Addysg a'r Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb fel sy'n briodol yn sgil y sylwadau a dderbynnir.

7. **Camau Nesaf**

- 7.1 Bydd yr Adolygiad Strategol i'r maes cludiant addysg yn parhau er mwyn ceisio rhesymoli'r costau ynghlwm â darparu cludiant i ddysgwyr. Dros y cyfnod nesaf, bwriedir symud ymlaen gyda'r canlynol:
- Ymgynghori ar y Polisi Cludiant Addysg
 - Adolygu Cytundebau Cludiant Addysg er mwyn canfod rhagor o arbedion (parhaus)
 - Adnabod a gweithredu cynlluniau peilot er mwyn lleihau costau ynghlwm â darparu cludiant addysg (parhaus)
 - Trosglwyddo cynlluniau peilot llwyddiannus yn drefniadau cludiant parhaol
 - Ystyried cyfleoedd i resymoli'r costau ynghlwm â'r Tocyn Teithio Ôl-16

